

موضوع: درگیریهای فرقه ای در مصر

به مقام محترم وزارت امور خارجه!
قابل توجه مدیریت محترم دوم سیاسی

درگیریهای فرقه ای در مصر امر بیسابقه ای نیست، اما هیچگاه شدید نبوده و به وضعیت حادی نرسیده است. رابطه اقلیت قبطی مسیحی این کشور با اکثریت مسلمان، همیشه مسالمت آمیز بوده است. بجز کاندیداتوری برای ریاست جمهوری، قبطیان می توانند به دیگر مناصب دولتی نامزد شوند و در صورت فراهم بودن شرایط مناصب مهمی را اشغال نمایند.

بعد از انقلاب 25 جنوری، مصر شاهد ناآرامیهای متعددی بوده است، که مهمترین آنها رهایی زندانیان جنایی و مسلح شدن بخشی از آنان به اسلحه گرم و بروز رویدادهای جنایی در برخی مناطق بود. درگیریهای فرقه ای نیز در این مدت چندین بار بروز کرده است که خشونتبارترین آنها در ماه های اخیر، درگیری های دیروز شنبه 1390/2/17 میان مسیحیان و سلفیها در ولایت جیزه به نزدیکی قاهره بود.

ریشه این تشنج بر می گردد به شایعه ای در باره مسلمان شدن یک زن مسیحی بنام عبیر که گفته می شود هفت ماه قبل به دین اسلام مشرف گردیده و نامش را به اسماء تغییر داده است. طبق این شایعات، وی از دو ماه به این سو توسط برادران مسیحی اش اختطاف گردیده و به یکی از کلیساهای قاهره و سپس به یکی از کلیساهای جیزه محبوس می باشد، و گویا زیر فشار قرار دارد که دین اسلام را ترک نموده و دوباره به مسیحیت برگردد.

پیش از این نیز شایعه ای شبیه این منتشر شد که گویا زنی بنام کاملیا شحاته به دین اسلام روی آورده و بعد از مدتی از سوی مسیحیان اختطاف گردیده و به تغییر دینش از اسلام به مسیحیت مجبور گردانیده شده است. بعد از بالاگرفتن این شایعات، وی اخیراً در کانال تلویزیونی الحیاه که مربوط به مسیحیان مصر است، ظاهر شده و در سخنانی توضیح داد که وی چند روزی به علت اختلافات خانوادگی با شوهرش از خانه غیبت داشته و خانواده اش به پلیس اطلاع داده بودند، اما این موضوع هیچ ارتباطی با مسئله تغییر دین ندارد و او همچنانکه از آغاز مسیحی بوده تا اکنون نیز بر همان دین است و هیچگاه به فکر تغییر دینش نبوده است.

شایعاتی از این قبیل که گویا گردانندگان کلیسا هرکس را که به اسلام روی آورد مورد مجازات قرار می دهند، باعث شده است که انجمنی بنام دفاع از خانمهای به اسلام گرویده تشکیل شود، و انتشار اخباری از این دست به دامن خوردن خشم عمومی جامعه مسلمان انجامیده است.

در حادثه اخیر، جمعی از مسلمانان سلفی (وهابی) به نزدیک کلیساهای مارمینا و عذرا در جیزه تجمع کرده و با تقبیح عملکرد مسئولان کلیسا مبنی بر اختطاف و حبس زنان مسلمان شده، خواهان آزادی آنان گردیدند. گفته می شود یکتن از شیوخ سلفی به درخواست مسئولان پلیس وزارت داخله پادرمیانی نمود که با مسئولان کلیسا گفتگو نماید تا حقیقت روشن گردیده و تشنج فروکش کند، اما هنگامی که آنان به ساختمان کلیسا نزدیک شدند، شماری از همسایه های مسیحی کلیسا با این تصور که آنان قصد اشغال کلیسا را دارند بر آنان سنگ و شیشه پرتاب کردند و در نتیجه آن درگیری میان مسیحیان و مسلمانان شروع گردید.

درگیریهای فرقه ای روز گذشته که در نوع خود خشن ترین درگیریهای فرقه ای پس از انقلاب 25 جنوری می باشد، به کشته شدن بیش از (10) نفر از طرفین و زخمی شدن بیش از 180 نفر انجامید. بیشتر کشته شدگان از جمع مسلمانان وهابی بوده است. این حادثه موجب نگرانی بسیاری از مسئولان دولتی و گروه های سیاسی و اجتماعی گردید، و احتمال سرایت آن به دیگر مناطق مصر بر میزان نگرانیها افزود. به همین دلیل عصام شرف، صدر اعظم مصر سفر از قبل پلان شده و اعلان شده اش به بحرین و امارات را لغو و تشکیل جلسه اضطراری کابینه را خواستار شد، تا علل و عوامل بروز این تشنجهای و راه های جلوگیری از تکرار آن بررسی گردد.

پس از این حادثه، در حدود (200) تن از مسیحیان به نزدیک سفارت امریکا در قاهره تجمع کرده و گفته اند می خواهند ضمن ملاقات با سفیر آن کشور، پیام شان را به جامعه جهانی و بویژه ایالات متحده برسانند که هرگاه اردو و پلیس مصر توانایی حمایت از آنان را ندارد، باید ایالات متحده و دیگر کشورها از آنان حمایت نمایند. اقدام این عده با واکنش منفی بسیاری از گروه های مصری روبرو شده و گفته اند موجبی برای به میان کشیدن پای کشورهای خارجی در مشکلات کوچکی از این قبیل نیست و جامعه و دولت مصر توانایی دارند که بر چنین مشکلاتی غلبه نمایند.

از آنجایی که اسلامگرایان وهابی به برافروختن آتش این درگیریها متهم می باشند، شماری از شیوخ

سلفی از جمله شیخ محمد حسان از چهره های بارز سلفی در مصر، با برخی رجال دین مسیحی ملاقات نموده و مخالفت خود را با چنین اعمال فتنه آمیزی ابراز کرده اند. اما از دیگر سو، شماری از جوانان مصری صفحه ای را در فیس بوک ایجاد کرده اند که در آن از نیروهای مسلح خواسته اند مقابله با چنین اعمالی فقط از کانالهای قانونی و با مکانیسمهای قانونی انجام شود، و گفته اند علی رغم احترام به اقدام شیخ محمد حسان، بهتر است دولت برای مهار خشونت‌های فرقه ای راه حل اساسی بسنجد و با وضع قوانین مشخص برای مقابله با این گونه اعمال، اجازه ندهد که هیچ عملکردی فراتر از چارچوبهای قانونی صورت بگیرد. تا کنون هزاران نفر به این صفحه فیسبوک پیوسته و حمایت خود را از این فراخوان اعلان کرده اند. آنان در خواست نموده اند که شعارهای دینی چه از طرف مسلمانان و چه مسیحیان باید از ساحت زندگی سیاسی رخت بربندد و اجازه داده نشود که وحدت ملی مصر بر اساس گرایشهای فرقه ای آسیب ببینند.

اخوان المسلمین، گروه عمده اسلامگرای مصر، هرگونه درگیری فرقه ای میان مسلمانان و مسیحیان را محکوم نموده و ضمن مطالبه برخورد جدی و قاطع مجلس اعلا ی نیروهای مسلح با مسببان چنین فتنه هایی اظهار داشته اند که این رویدادها از سوی بقایای نظام سابق طراحی شده و هدف از آن ضربه زدن به انقلاب مردم مصر و ایجاد شکافهای ملی است.

به نظر تحلیلگران، احتمال دست داشتن عناصر نظام سابق که همواره از طرق مختلف در صدد به ناکامی کشاندن انقلاب مردم مصر هستند، قویا مطرح است، زیرا درگیریهای فرقه ای می تواند سبب مشکلات فراوان امنیتی شده و بر زندگی عمومی مردم تاثیرات سوئی بجا بگذارد و دولتمردان مصر را با چالشهای مهمی روبرو سازد.

نشانه هایی وجود دارد که این تنشها به شکل پلان شده صورت گرفته است، زیرا طبق گفته شیخ محمد علی، یکی از شیوخ سلفی که برای آرام کردن مردم به نزدیک کلیسا رفته بود، گفتگو با جوانی که ادعا می کرد خانمش اختطاف گردیده است، نشان می داد که سخنانش متناقض است و بیشتر به یک داستان ساختگی می ماند که برای ایجاد فتنه طراحی شده است.

درگیریهای فرقه ای هراس از نقش دین در سیاست را دامن زده و بسیاری از گروه های سیاسی و اجتماعی را واداشته است که راه های عدم دخالت عنصر دینی را در حوزه سیاست جستجو کنند، چنانکه نشستی با اشتراک بیش از دو هزار نفر از فعالان سیاسی از طیفهای مختلف در

روز شنبه گذشته در قاهره برگزار گردید و یکی از موضوعات محوری آن بررسی سازوکارهای قانونی برای جلوگیری از دخالت دادن دین در مسایل سیاسی بود. این نشست را اخوان المسلمین مصر تحریم نمود. موضوع قرار فوق جهت اطلاع خدمت تقدیم است.

با احترام

دکتر خالدین ضیایی
ریس اندیشکده گفتمان تعلیمی